
Kraków-Bieżanów, st. 30, woj. małopolskie, AZP 103-57/41

Informator Archeologiczny : badania 33, 87-88

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Tylko w 22 grobach wystąpiły przystawki w postaci naczyń glinianych, najczęściej jednego, sporadycznie od 2 do 4. Naczynia ustawiane były obok skupiska kości na obrzeżu jamy grobowej, czasem na boku lub dnem do góry. Tylko wyjątkowo naczynia układano w czystym piasku, w pewnej odległości od jamy grobowej.

Wszystkie odkryte naczynia charakteryzują się niewielkimi rozmiarami i dotyczy to nie tylko kubków, czerpaków i czarek.

Dość często trafiają się naczynia o barwie ciemnoszarej. Wyraźne jest ubóstwo ornamentacji. We wszystkich niemal wypadkach jest to prosty motyw dwu poziomych, równoległych linii, od których odchodzą w dół grupy równoległych skośnych kresiek. Motyw utworzony jest zazwyczaj przez linie ryte lub bruzdy, rzadziej za pomocą ornamentu pseudosznura. Wśród luźnych fragmentów ceramiki dość często pojawia się ornament dołków palcowo-paznokciowych, głównie na ścianie rzadziej na krawędzi. Sporadycznie trafia się motyw pionowej jodełki, który wystąpił na fragmencie brzuśca oraz fragmencie ucha taśmowatego. Nieco liczniejsze są fragmenty zdobione otworkami pod krawędzią.

Poważne trudności sprawia zarówno datowanie cmentarzyska jak i określenie grupy kulturowej, jakiej należałoby je przypisać.

Na razie można jedynie powiedzieć, że z pewnością nie powstało ono wcześniej niż u schyłku V okresu epoki brązu, a użytkowane było jeszcze w okresie HaD, a nawet w okresie lateńskim, o ile podobieństwo amforki z grobu 50 do naczyń spotykanych w kulturze kurhanów zachodniobałtyjskich nie jest przypadkowe.

Podobieństwo szeregu naczyń do form znanych z późnych faz grupy chełmińskiej kultury łużyckiej oraz sporadyczne występowanie bruków nad grobami wskazuje na możliwość łączenia omawianego cmentarzyska z tą właśnie grupą.

Z drugiej jednak strony, uwzględniając, że stanowisko leży na zachodniej granicy zasięgu grupy północnomazowieckiej, nie można wykluczyć, że podobieństwo form jest efektem jedynie silnych oddziaływań kulturowych z obszaru grupy chełmińskiej.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Mazowieckim Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków, Delegatura w Ciechanowie.

Badania będą kontynuowane.

KRAKÓW-BIERZANÓW, st. 30, woj. małopolskie, AZP 103-57/41

- cmentarzysko ciałopalne i szkieletowe kultury łużyckiej z III-V okresu brązu oraz wczesnej epoki żelaza (Halsztat C-D),
- osada kultury łużyckiej z wczesnej epoki żelaza (Halsztat C-D).

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w terminie od 13 lipca do 16 sierpnia, przez Kazimierza Regułę (autor opracowania, Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka). Finansowane przez Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka. Czwarty sezon badań.

Prace skoncentrowane były we wschodniej, północnej i południowej części cmentarzyska. Wkopy, o wym. 5 x 5 m, przylegamy do wschodniego i południowego ciągu odcinków badanych w 1998 r. Celem było uchwycenie wschodniego i południowego zasięgu cmentarzyska, co zostało połowicznie osiągnięte. W części wschodniej cmentarzysko kontynuuje się, zaś w części południowej natrafiono na osadę otwartą kultury łużyckiej z wczesnego okresu żelaza.

Układ warstw stratygraficznych: 1- humus orny, 0-20,25 cm (w-wa I); 2- w-wa kulturowa, 20,25-0,45 cm (w-wa II); 3- piasek calcowy (w-wa III).

W południowej części stanowiska odkryto warstwę kulturową (odcinki 39-41 i 104-111), skupisko polepy i węgla drzewnych oraz 40 obiektów kulturowych, w tym 10 jam i 30 śladów po słupach. W części wschodniej i północnej 3 pochówki, 2 ciałopalne i 1 symboliczny, a także 2 skupiska cera-

miki, które były zniszczonymi grobami. Wyposażenie: naczynie jajowatego kształtu, placek gliniany, czarka profilowana i czerpak lub misa. Tylko w jednym grobie (41) pośród przepalonych kości ludzkich natrafiono na zausznicę z brązu.

Z terenu osady oprócz ogromnej ilości drobnych ułamków naczyń, węgla drzewnych, grudek polepy, natknięto się na połowę smukłego toporka wykonanego z drobnoziarnistego piaskowca, będącego wytworem rzemieślników kultury łużyckiej.

Badane stanowisko obecnie nie jest zagrożone – nie licząc orki, która niszczy część obiektów grobowych położonych tuż pod warstwą humusu.

Jednak planowana tutaj budowa autostrady A-4, obejmująca szerokością prawie cały obszar cmentarzyska, stwarza realne i najpoważniejsze niebezpieczeństwo dla całego kompleksu osadniczego obejmującego również dwie dalsze osady (stanowiska 11 i 12).

Na stanowisku 30 odkryto w sumie: 16 grobów ciałopalnych, popielnicowych, 14 grobów ciałopalnych, bezpopielnicowych, 3 groby symboliczne, 6 grobów szkieletowych oraz 14 zniszczonych grobów. Ponadto natrafiono tutaj na: 2 paleniska, 1 skupisko kamieni, 13 jam kulturowych i 30 śladów po jamach słupowych.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Studia i Materiały z Dziejów Żup Solnych w Polsce”.

Badania będą kontynuowane.

Kraków-Kurdwanów, st. 12, gm. Kraków-Podgórze, woj. małopolskie, AZP 104-56/9 – patrz: środkowa i późna epoka brązu

KURÓW, st. 6, gm. Wieluń, woj. łódzkie AZP 78-42/-

- osada kultury łużyckiej z okresu halsztackiego

Badania prowadził mgr Radosław Janiak. Finansował Uniwersytet Łódzki. Pierwszy sezon badań.

Stanowisko 6 w Kurowie znajduje się około 1 km na południe od wsi. Zlokalizowane jest na niewielkim wyniesieniu. Ze względu na brak badań powierzchniowych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski na obszarze AZP 78-42, na którym to stanowisko się znajduje, zachowano dla niego numerację archiwalną.

Stanowisko to znane jest z przypadkowych odkryć fragmentów ceramiki, dokonanych w północnej części stanowiska. Obecnie strefa, w której materiały te zostały zarejestrowane zajmowana jest przez cmentarz parafii rzymsko-katolickiej w Kurowie.

W trakcie badań prowadzonych w południowej części stanowiska założono trzy wykopy sondażowe, każdy o wymiarach 10 m x 1 m. Nie stwierdzono w nich warstwy kulturowej, ani obiektów osadowych. Ceramiczny materiał zabytkowy kultury łużyckiej i zabytki krzemienne występowały w stropowej warstwie żółtego piasku, zalegającego pod próchnicą orna. Na podstawie analizy tego zespołu zabytków osadę należy ogólnie datować na okres halsztacki.

Osadę należy wiązać z podgrupą kępińską grupy górnośląsko-małopolskiej.

Wyniki badań zostały opublikowane w „Łódzkich Sprawozdaniach Archeologicznych”, t. VII, s. 187-194.

Badania będą kontynuowane.

Milejowice, stan. 19, gm. Żórawina, woj. dolnośląskie, AZP 83-29/141 – patrz: starsza i wczesna epoka brązu

Morzyszów, st. 3, gm. Kłodzko woj. dolnośląskie – patrz: mezolit